

Työhönvalmentajille

Kun asiakkaana näkövammainen

Näkövammaiset henkilöt ovat useimmiten täysin työkykyisiä. Heitä koulutetaan monille eri aloille ja heissä on monenlaisia osaajia. Kuka tahansa voi näkövammautua työuransa aikana, jolloin on mietittävä miten työkykyä tuetaan.

Näkövammaiset eivät ole yhtenäinen ryhmä vaan kaikilla on oma näkötilanne ja kokemus näkövammaisuudesta. Toiset käyttävät sokeiden tekniikoita ja toiset toimivat näönvaraisesti. Toiset ovat enemmän sinuja asian kanssa ja toisilla prosessi on kesken. Näkövammaisilla on samoja elämänhaasteita kuin kenellä tahansa ja heillä on lähtökohtaisesti oikeus julkisiin työllisyyspalveluihin.

Alkukartoitus

Tavanomaisten asioiden lisäksi, varmista, että näkövammaisella on riittävät työelämävalmiudet sisältäen näkövammaistaidot ja ajanmukaiset apuvälineet.

Ohjaa asiakasta hakemaan ammatillista kuntoutus selvitystä (AKSE) Kelasta, mikäli asiakas ei ole sitä lähiaikoina käynyt. AKSE:n lausunto on hyvä pohja yhteistyölle.

Ammatillinen kuntoutus

Näkövammaisen ammatillinen kuntoutus selvitys (AKSE) toteutetaan Kuntoutus-liriksessä Helsingissä, Kelan kustantamana, vaikka asiakas asuisi muualla Suomessa. Asiakas itse hakee ammatilliseen kuntoutus selvitykseen. [Tutustu näkövammaisen ammatilliseen kuntoutus selvitykseen.](#)

Näkövammaiset voivat hakea vaativat apuvälineet työhön ja opiskeluun ammatillisena kuntoutuksena Kelalta, joten niistä ei tule kustannusta työnantajalle. Asiakas itse hakee apuvälineet ja niiden käyttökoulutuksen. On huomioitava, että apuvälineiden käytön opetteluun on varattava aikaa. [Tutustu apuvälinekartoitukseen ja käytönopetukseen.](#)

Mikäli näkövammaisen asiakas on oikeutettu työeläkekuntoutukseen, se ei poissulje edellä mainittuja Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluja. [Tutustu Työeläkekuntoutukseen.](#)

Vammais palvelut

Mm. kuljetus palvelut ja henkilökohtainen apu ovat hyvinvointialueen vammais palvelujen myöntämiä palveluja, jotka asiakas hakee itse. Näistä ei aiheudu kustannuksia työnantajalle.

Henkilökohtainen avustaja auttaa näkövammaista niissä asioissa ja työtehtävissä, jotka ovat näkövammaiselle mahdottomia tai työläitä. Kuljetuspalveluiden käyttö rajautuu kodin ja työn välisiin matkoihin ei työpäivän aikana tehtäviin siirtymiin.

Rekrytointivaihe

Näkövammaa ei ole syytä mainita työhakemuksessa, koska työtä haetaan osaaminen edellä. Jokainen asiakas itse päättää missä vaiheessa näkövammaisuudesta kertoo.

Työhaastattelutilanteessa on kuitenkin hyvä ottaa asia esille ja antaa työnantajan edustajalle mahdollisuus kysyä asiasta. Tähän on hyvä valmistautua kertomalla, että apuvälineet yms. on kunnossa, eikä niistä aiheudu kustannusta työnantajalle - hissipuhe.

Kohtuulliset mukautukset

Mikäli rekryprosessissa tai työtehtävissä ilmenee näkemistä vaativia osioita, Yhdenvertaisuuslaki (YVL 15§) velvoittaa työnantajaa tekemään kohtuullisia mukautuksia vammaisuuden perusteella. Kohtuulliset mukautukset ovat usein hyvin pieniä järjestelyjä, joista ei aiheudu kustannuksia. [Tutustu kohtuullisiin mukautuksiin.](#)

Jos kuitenkin mukautusratkaisuista syntyy suurempia kustannuksia, työnantaja voi hakea työolosuhteiden järjestelytukea työllisyyspalveluista.

Saavutettavuus

Niin työtä hakiessa kuin työtä tehdessä ovat erilaiset digitaaliset alustat pakollisia. Vaikka digitaalisten palveluiden saavutettavuudesta on säädetty laissa, eivät kaikki palvelut ole saavutettavia näkövammaisille. Tämä on hyvä huomioida ja jos ongelmia esiintyy, tässäkin kohden tulevat kuvaan kohtuulliset mukautukset.

Työllisyyspalvelujen palveluja

- palkkatuki vammaisuuden perusteella
- työolosuhteiden järjestelytuki esim. työhuoneen valaistus
- suurtyönantajatodistus osatyökykyisyydestä

Eläkkeet ja etuudet

Työkyvyttömyyseläke on kompensatiota pysyvästä vammaisuudesta eikä tarkoita, että asiakas olisi työkyvytön. Myös kolmiportainen vammaistuki myönnetään vammaisuuden perusteella.

Näillä kahdella on joitain eroja, miten ne vaikuttavat muihin etuuksiin tai palveluihin. Nyrkkisääntönä on, että vammaistukea ei veroteta, mutta eläke on veronalaista tuloa ja se huomioidaan tulona ansiosidonnaista laskettaessa.

Vaikka asiakas olisi täydellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä, hän on työnhakijana samassa asemassa kuin sellainen, jolla ei ole eläkettä.

Tukea ohjaukseen

Tukea näkövammaisen asiakkaan ohjaukseen saat Näkövammaisten liiton Työelämäpalveluista. Tuki on maksutonta, matalan kynnyksen tukea. Tulemme mielellämme myös verkostopalavereihin.

Ota yhteys tyoelamapalvelut@nakovammaistenliitto.fi

[Tutustu Näkövammaisten liiton Työ-sivuihin ja Työelämäpalveluihin.](#)

Vertaistukea

Asiakas voi etsiä näkövammaisten alueyhdistysten toiminnasta itselleen vertaistuellista toimintaa. Monilla alueilla työikäisille näkövammaisille on omaa toimintaa.

[Tutustu Näkövammaisten liiton jäsenyhdistyksiin.](#)

Julkaisija: Näkövammaisten liitto ry / Työelämäpalvelut 2024